

A SZIKICSI TÁBOR

Dr. NIKOLAUS HARTMANN, a szikicsi tábor orvosa

Lassan végéhez közeledett 1944-ben a szüret, a szőlőlé biztonságosan pihent a pincékben. Már a szüretelés közben gyakran hallatszott tompa dübörgés kelet felől, a rádió heves harcokról adott hírt Bánátból, ahol a német csapatok állítólag győzedelmes csatákat vívtak az oroszokkal, és nem engedték őket át a Tiszán. A szikicsi ember óriási gyanútlanágáról és becsületességéről tanúskodik, hogy hitt a rádió bemondójának, és nem vett tudomást az ágyúdörgésről. Hogy is hazudhatott volna az a bemondó! Mindamellett voltak óvatos szikicsiek, vagy százan kereken száz lovas kocsival, akik 1944. október 9-én kora reggel elhagyták Szikicset.

Azoknak, akik maradtak, 1944. október 18-a egyszerre két kellemetlen meglepetést hozott.

Kora reggel SS-katonák lovascsapata érkezett Szikicsre, körülbelül 30–40 ember, hogy kilakoltassák a községet. Túlnyomórészt boszniai muzulmánok voltak, élükön néhány német altiszttel és egy német alezreddessel. Az alezredes már kora délelőtt összehívta az embereket a község házára, elmagyarázta jövetelének okát, beszélt a kommunisták leírhatatlan rémtetteiről, és felszólította a lakosságot, hogy amilyen gyorsan csak lehet, hagyják el a települést. Aki menekülni akar, azonnal jelentkezzen, mondta. Időközben a katonái a faluban és a környéken lefoglalnak minden lovat és kocsit, hogy a kitelepülők rendelkezésére bocsássák őket.

Szikics lakosai számára keserű volt ez a hír. A sok győzelmi harsona után most ilyen hirtelen kell elhagyniuk a hazájukat, talán mindörökre. Ezt csak kevesen tudták felfogni. Ezért csak páran jelentkeztek a kitelepülésre, és azt a párat is csak az utolsó pillanatban sikerült elszállítani.

Ugyanaznap déltájban elterjedt a hír, hogy a Hahnengasse, népszerűen a Hohl felső végén két orosz lovaszt láttak. A német alezredes ezt nem akarta elhinni. Mégis biciklire ült, és néhány helybeli férfi

kíséretében az oroszok elé ment. Amikor célba ért, az oroszok elé állt, noha csak egy revolverrel volt felfegyverezve, azok pedig automata fegyverekkel gyorsan harcképtelenné tették. Fél órába se telt, mire a meglőtt alezredest dr. Hartmann-nak, az egyetlen helyben maradt orvosnak a rendelőjébe szállították, aki ellátta a sebeit, és felkészítette őt a szállításra. Jobb combcsontja át volt löve, a homlokát súrolta egy golyó, és a mellkasát is találat érte. Az orvos egyik hordágyára fektetett alezredest teherautóra tették. Két fiatal lány kísérte, akik önként jelentkeztek, hogy egyrészt a sebesült alezredest ápolják, másrészt pedig magukat mentse a veszélyes övezetből. A lányokat Margarethe Leiberspergernek és Lieschen Gerbernek hívták, mindketten feketicsiek voltak. A teherautó nem érte el úti célját. Petrőcnél partizánok kezére került, akik összes utasát agyonlőtték.

A sebesült alezredes elszállítása után nem sokkal Szikics Fő utcájára északi irányból több sorban lovasok vonultak be, élükön két tiszttel. Szikics polgárai, akik a községházánál gyűltek össze, tévedésből német katonáknak nézték ezeket a lovasokat, mígnem hirtelen sikoltások és „mindenki fedezékbe” kiáltások hangzottak fel. A kevés jelen levő német katona a közeli házakba futott, és löni kezdett. Az első lövés, amely Wilhelm Haug Fő utcai 689-es számú házából dördült el, halálos sebet ejtett az egyik orosz tisztén. Mint később kiderült, egy alezredesről volt szó. A szikicsiek a lövöldözés elől a községháza, a parókia és a környező házak pincéibe menekültek, szorongva várták, mi fog történni.

Az oroszok, akiket szemmel láthatóan meglepett a kevés német katona ellenállása, azonnal visszavonultak a falu északi kijáratához, és ezúttal széles frontvonalon támadtak. Most már kisebb ágyúk dörge is hallatszott. Az ellenállás nem tartott sokáig, és Szikics végérvényesen orosz kézre került. Ebben a harcban az orosz alezredesen kívül senki sem esett el. A templommal szemben levő iskola előtt temették el.

Annál rosszabb volt, ami ezután következett. Amikor másnap minden házat alaposan átkutattak, számos értéktárgy, különösen óra cserélt gazdát, egyre hangosabb lett, és nem szűnt a megerőszkolt lányok és asszonyok jajveszékelése.

Dr. Hartmann községi orvos házát lefoglalták az orosz tábori kórház számára. A Hartmann családnak meghagytak egy szobát és a konyhát. A rendelőt dr. Hartmann használhatta egyéni célokra, de szükség szerint, és mindig egy orosz bizottság előtt. Röntgenvizsgálatot is így kellett végeznie az orosz sebesülteken. A kórház felszerelését (ágyat, ágyneműt stb.) a helyi lakosságnak kellett összehordania. A Hartmann

család mindig nagyon jó viszonyban volt az orosz egészségügyi személyzettel. Az oroszok védelmezték a családot, amikor csak tudták.

Az orosz kórház körülbelül egy hónapig maradt Szikicsen, aztán a csapatok után ment.

Az oroszok távozása után partizánok vonultak be Szikicsre. Velük jött mindenki, akinek a környéken rossz híre volt, és került a munkát. A züllés, emberkínzás, rablás és lopás voltak azok a tevékenységek, melyeket ezek a „partizánok” igen szívesen és hamarosan tökéletesítették. A nemzeti gyűlölet határtalanná vált.

A szikicsiek saját jóhiszeműségük áldozatává váltak. Ők, akik senkinek sem ártottak, a hazájukban akartak maradni. Abban bíztak, hogy aki vétett valamit, azt felelősségre fogják vonni, ahogyan kultúrnépeknél szokás. Különben ugyanolyan bánásmódot vártak, amilyenben a jugoszláv kisebbségnek volt része a magyar bevonulás alatt. Ezen írás szerzője maga is emlékszik rá, hogy az apja a szerb szomszédot, aki Szikicsen a legfelsőbb rendőrfőnök volt, 1941-ben a magyarok bejövetelkor elrejtette, és így megvédte a lincseléstől a hatalomátvétel zavaros óráiban. Az életmentő számára azonban a partizánok bejövetelkor nem akadt szószóló, még maga a megmentett egyén sem. Mit ért a tiszta lelkiismeret, hogy nem követett el igazságtalanságot, ha az ember német volt!

A tizenöt és hatvan év közötti férfilakosságnak hamarosan egy reggelen fel kellett sorakoznia az új iskola nagy udvarán. Kiválasztották mindazokat, akik nem voltak németek, a német férfiakat és fiúkat pedig, anélkül, hogy elbúcsúzhattak volna a családjuktól, a partizánok felügyelete alatt gyalog elvezették a tizenhét kilométerre levő Topolyára. Ez alatt a menetelés alatt lőtték agyon Franz Beckert a Fő utca 660-ból, mert nem tudta tartani a lépést. A Nußbaumgasse 980-ban lakó szívbeteg Philipp Thomas is ebben a menetben halt meg.

Hogy milyen felelőtlenül bántak akkoriban az emberérettel, ha egy „svábról” volt szó, a legjobban Jakob Müller meggyilkolása bizonyítja. A Szikicsen nagy tekintélynek örvendő fodrászmestert, aki a Schwabengasse 819. alatt lakott, pusztán „szórakozásból” hasba lőtték, majd megtagadták tőle a kórházi kezelést. A halálos beteg borzalmas kínok között halt meg hashártyagyulladásban.

A jugoszláv kommunisták emlékezetes pártkongresszusa, melyet Jajcében tartottak 1943. november 29-én (s amely valószínűleg a legszegényteljesebb is volt), szabad prédává nyilvánította a németeket, Jugoszlávia legszorgalmasabb népcsoportjainak egyikét, és döntést hozott ezeknek az embereknek a teljes megsemmisítéséről és vagyonuk elkobzásáról. Elvettek tőlük mindent, amijük volt: az életüket, a

